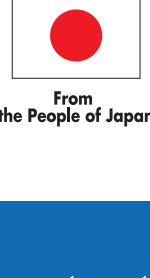

وزارت کشاورزی
جمهوری اسلامی ایران

مرکز ملی حفاظت از تالابها
جمهوری اسلامی ایران

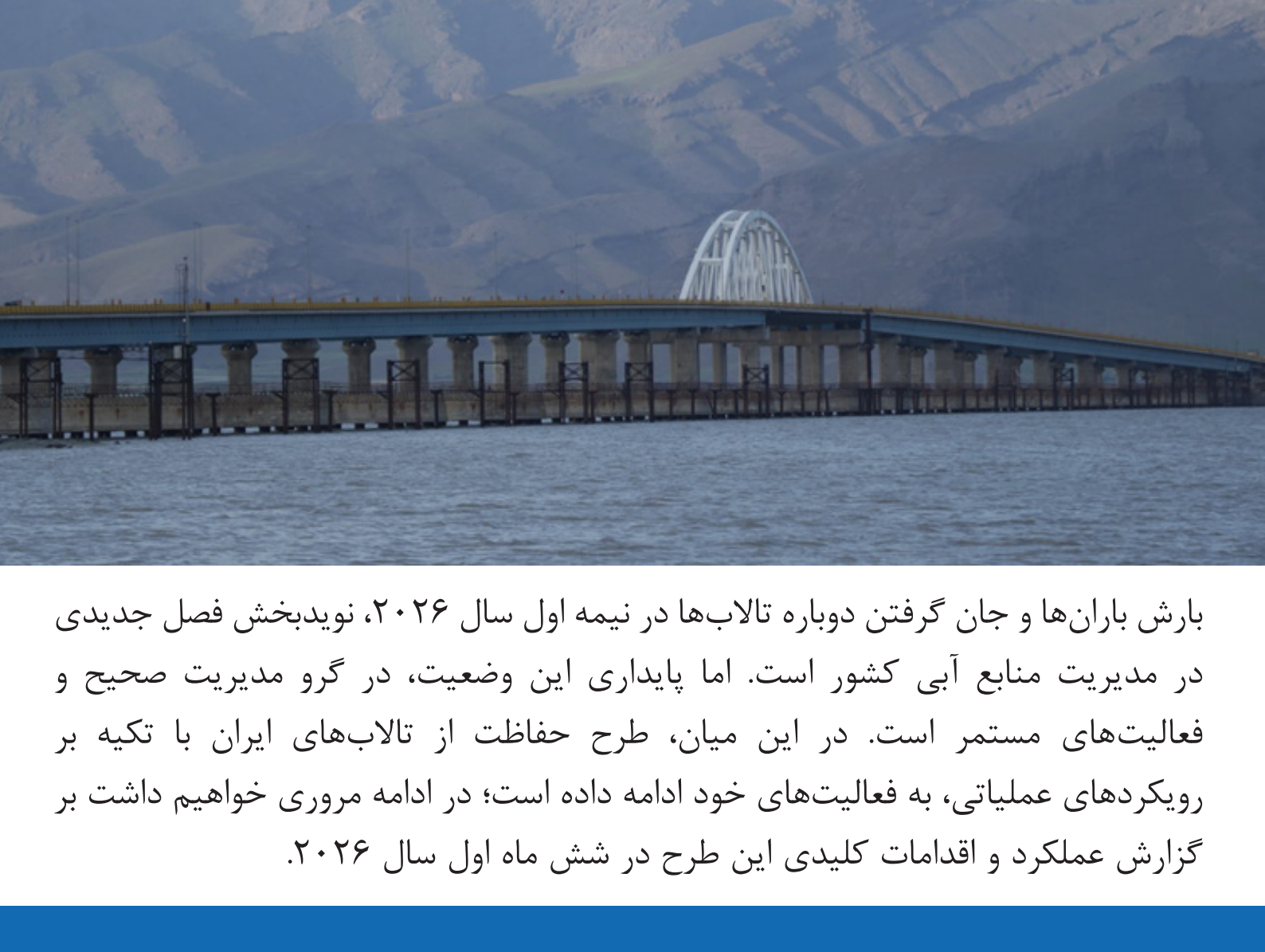
From the People of Japan

UNDP

گزارش فعالیت‌های طرح حفاظت از تالاب‌های ایران

- نیم‌سال اول ۲۰۲۶ -

بارش باران‌ها و جان گرفتن دوباره تالاب‌ها در نیمه اول سال ۲۰۲۶، نویدبخش فصل جدیدی در مدیریت منابع آبی کشور است. اما پایداری این وضعیت، در گرو مدیریت صحیح و فعالیت‌های مستمر است. در این میان، طرح حفاظت از تالاب‌های ایران با تکیه بر رویکردهای عملیاتی، به فعالیت‌های خود ادامه داده است؛ در ادامه مروری خواهیم داشت بر گزارش عملکرد و اقدامات کلیدی این طرح در شش ماه اول سال ۲۰۲۶.

مراسم روز جهانی تالاب

در بهمن‌ماه ۱۴۰۴، مراسم روز جهانی تالاب‌ها با شعار "تالاب‌ها و دانش سنتی؛ تجلیل از میراث فرهنگی"، با حضور مقامات ارشد کشوری و نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی در محل سالن همایش سازمان حفاظت محیط زیست برگزار شد. در این نشست، بر ضرورت پیوند میان دانش بومی و فناوری‌های نوین برای افزایش تاب‌آوری تالاب‌ها تأکید شد و راهکارهای عملیاتی نظیر ثبت رسمی اسناد تالاب‌ها، پایش هوشمند و تقویت هماهنگی‌های بین‌بخشی در دستور کار قرار گرفت.

همچنین در بخش پایانی، از دستاوردهای برجسته در حوزه حفاظت از تالاب‌ها تقدیر شد و از آثار پژوهشی جدید رونمایی گردید.

نمایشگاه محصولات محلی گروه‌های معیشتی در مراسم روز جهانی تالاب

در حاشیه مراسم روز جهانی تالاب‌ها، نمایشگاه محصولات تولیدی جوامع محلی از پنج استان پایلوت طرح، با استقبال چشمگیر مخاطبان روبرو شد. موفقیت این نمایشگاه در فروش و بازاریابی، نشان‌دهنده آمادگی گروه‌های معیشتی برای توسعه فعالیت‌های خود است. این رویکرد، یکی از راهکارهای کلیدی در مسیر تنوع‌بخشی به معیشت‌های سازگار با کم‌آبی و کاهش فشار بر اکوسیستم‌های تالابی است.

فعالیت‌های اجرا شده طرح در حوزه کشاورزی پایدار

در نیمه نخست سال ۲۰۲۶، پروژه استقرار کشاورزی پایدار با موفقیت توانست فرآیند نهادینه‌سازی رویکردهای نوین را در جوامع محلی تثبیت کند. این دستاورد که ثمره فعالیت‌های مستمر میدانی از شهریور ۱۴۰۴ است، اکنون در ۵۱ روستای پایلوت از ۱۴ شهرستان در ۵ استان پایلوت طرح به ثمر نهشته است.

تا پایان ژوئن ۲۰۲۶، بیش از ۷۶۵ کشاورز با پوشش ۶۸۹٫۸ هکتار از اراضی کشاورزی، مستقیماً توسط طرح آموزش دیده‌اند. این مداخلات موفق، طیف گسترده‌ای از محصولات از جمله گندم، برنج، سیب، انگور و نخل را در بر گرفته که نشان‌دهنده پذیرش بالای بهره‌برداران و تقویت ظرفیت‌های محلی است. این موفقیت، بستری مستحکم برای توسعه مدیریت پایدار مزرعه و افزایش تاب‌آوری کشاورزی در سایر مناطق کشور فراهم کرده است.

فعالیت‌های اجرا شده طرح در حوزه معیشت‌های سازگار با کم‌آبی

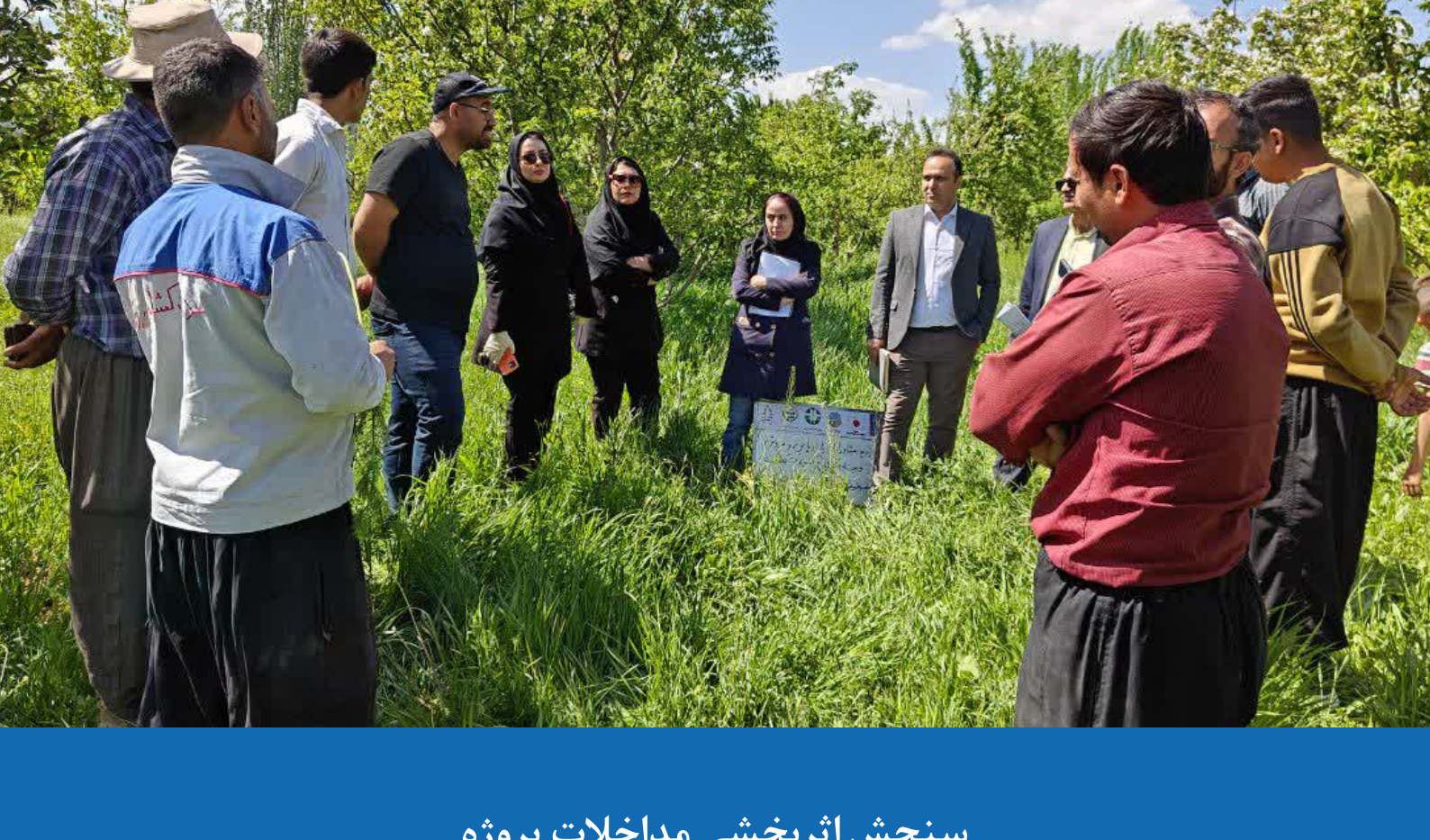
در ادامه اجرای برنامه‌های تنوع‌بخشی به معیشت‌های سازگار با منابع تالابی، با همکاری مجریان محلی و پس از شناسایی داوطلبان در روستاهای پایلوت، گروه‌های معیشتی متعددی در مناطق هدف شکل گرفتند؛ از جمله ۴۵ گروه در ۹ روستای حاشیه دریاچه ارومیه در آذربایجان شرقی، ۴۱ گروه در ۱۲ روستای آذربایجان غربی، ۲۱ گروه در ۶ روستای حاشیه تالاب انزلی، ۷۰ گروه در ۶ روستای حاشیه تالاب پیرشان و ۵۱ گروه در ۶ روستای حاشیه تالاب شادگان.

ظرفیت‌سازی برای جوامع محلی در حوزه روش‌های بازاریابی، بسته‌بندی و فراوری محصولات معیشتی

در نیمه نخست سال ۲۰۲۶، زیرساخت پایش مصرف آب و نهاده‌های شیمیایی در مزارع و باغات پایلوت پروژه ایجاد شد و در هر یک از ۵۱ روستای هدف، سه مزرعه یا باغ به‌عنوان واحد پایش انتخاب و تجهیز گردید. همزمان، با همکاری مؤسسه فنی و مهندسی کشاورزی و مراکز تحقیقات کشاورزی استان‌های پایلوت، ۴۸ نفر-روز آموزش تخصصی برای کارشناسان حوزه آب برگزار شد. این اقدامات زمینه لازم را برای استقرار نظام مبتنی بر داده در پایش مصرف آب، ارزیابی اثربخشی مداخلات پروژه و تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر در مدیریت منابع آب کشاورزی فراهم کرده و مسیر توسعه راهکارهای بهره‌وری آب در روستاهای پایلوت را تقویت نموده است.

نتایج این اقدامات، شناخت دقیق‌تر فرصت‌ها و چالش‌های بازار، تقویت ظرفیت‌های محلی و فراهم شدن مبنایی برای طراحی مداخلات هدفمند در حوزه توسعه زنجیره ارزش را به همراه داشته است. این دستاورد، مسیر جدیدی را برای افزایش ارزش افزوده محصولات، بهبود دسترسی تولیدکنندگان به بازار و توسعه پایدار فعالیت‌های پروژه در روستاهای پایلوت پنج استان فراهم کرده است.

سنجش اثربخشی مداخلات پروژه

در نیمه نخست سال ۲۰۲۶، زیرساخت پایش مصرف آب و نهاده‌های شیمیایی در مزارع و باغات پایلوت پروژه ایجاد شد و در هر یک از ۵۱ روستای هدف، سه مزرعه یا باغ به‌عنوان واحد پایش انتخاب و تجهیز گردید. همزمان، با همکاری مؤسسه فنی و مهندسی کشاورزی و مراکز تحقیقات کشاورزی استان‌های پایلوت، ۴۸ نفر-روز آموزش تخصصی برای کارشناسان حوزه آب برگزار شد. این اقدامات زمینه لازم را برای استقرار نظام مبتنی بر داده در پایش مصرف آب، ارزیابی اثربخشی مداخلات پروژه و تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر در مدیریت منابع آب کشاورزی فراهم کرده و مسیر توسعه راهکارهای بهره‌وری آب در روستاهای پایلوت را تقویت نموده است.

سایر اخبار طرح

در ادامه همکاری‌های بین‌بخشی در حوزه کشاورزی پایدار، نشست مشترکی میان طرح حفاظت از تالاب‌های ایران و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی برگزار شد و در آن، زمینه‌های هم افزایی برای بهره‌گیری از دستاوردهای استقرار کشاورزی پایدار در چارچوب «شبکه ملی مزارع الگویی» مورد بررسی قرار گرفت. همچنین در نیمه نخست سال ۲۰۲۶، در راستای تحقق اهداف توسعه پایدار و ارتقای بهره‌وری در بخش کشاورزی، «چارچوب عملیاتی برنامه (PDM) استقرار کشاورزی پایدار برای محصول برنج» در استان گیلان تدوین و نهایی شد؛ اقدامی که می‌تواند به تقویت الگوهای مدیریت پایدار، افزایش بهره‌وری و گسترش تجربیات موفق در سایر مناطق کشور کمک کند. همچنین در جهت آموزش و ظرفیت‌سازی گروه‌های معیشتی در حوزه فروش با هدف پایدارسازی معیشت جوامع محلی در این دوره ۳ نمایشگاه استانی از محصولات جوامع محلی در استان‌های فارس، گیلان و آذربایجان غربی برگزار شد. به علاوه با همکاری سازمان فنی و حرفه‌ای کشور دوره‌های مهارت‌آموزی برای افراد متقاضی گروه‌های معیشتی آغاز شد. در این فرایند نزدیک به ۲۵۰۰ نفر برای شرکت در این دوره‌ها از طرف طرح شناسایی و معرفی شدند.

